

Laura Llevadot

Quatre mil dos-cents vint-i-set suïcidis no exemplars

Desig i melancolia en el capitalisme neoliberal

H&O Editorial

H&O

Primera edició: març del 2025

© Dels textos: Laura Llevadot, 2025

© D'aquesta edició: H&O Editorial, 2025

Imatge de la coberta: Miriam Cahn / Arxiu fotogràfic: Museo
Nacional Centro de Arte Reina Sofía

Disseny de la col·lecció: Silvio García-Aguirre López-Gay

Disseny i maquetació de l'interior: Fotocomposició Gama S. L.

Correcció: M. Mercè Riu

Impressió: Arteos

ISBN: 978-84-129956-2-6

Dipòsit legal: B 4261-2025

Tots els drets reservats. Es prohibeix la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment i el lloguer o préstec públic sense l'autorització per escrit dels titulars del *copyright*, llevat de les excepcions previstes per la llei.

*A la meva germana Maria Teresa,
de qui mai no sabré si va marxar perquè
la vida se li havia fet insuportable
o perquè, com a la Mendieta, un home
la va empènyer balcó avall.
Però sé que, en qualsevol d'ambdós casos,
la vida era un infern.*

H&O Editorial

Per a saber quines regles ens imposa una paraula,
cal pensar com seria el món sense aquesta paraula.

LUCRECIA MARTEL

Una vegada vaig obrir una galeta xinesa de la fortuna que deia: «N'hi ha que aconseguiran allò que el seu cor desitja, per desgràcia».

ANNE CARSON

Res no canvia d'una generació a una altra excepte allò que es veu. [...] El que es veu depèn de com tothom ho estigui fent tot.

GERTRUD STEIN

Aquest és el meu camí... cada persona té el seu camí per sortir d'aquesta bogeria.

YUNG BEEF

Ets tu Soc jo És la nostra desavinença
Això podria ser en si mateix una imatge de la poesia política.

INGER CHRISTENSEN

H&O Editorial

No hi ha cap pastilla al món que doni sentit a la vida

Quatre mil dos-cents vint-i-set és el nombre de suïcidis que es van comptabilitzar a Espanya l'últim any del qual es tenen dades contrastades (2022). Cap no passarà a la història per ser el d'algú il·lustre o per haver estat dut a terme d'una manera artística, insòlita o exemplar. Cap no haurà estat una mort per *saudade*, com en el conte de Vila-Matas. En les darreres dècades el nombre de suïcidis ha augmentat progressivament, tant com l'índex de malalties mentals. El suïcidi és la primera causa de mort no accidental entre els joves, i la tercera en termes absoluts en les societats occidentals. Amb aquestes dades a la mà n'hi ha prou per preguntar-se què coïns està passant, no ja en la ment i el cor de cadascú, sinó globalment, políticament, en allò que, de fet, afecta la ment i el cor de cadascú de nosaltres.

És ben cert que els números anivellen. Davant les xifres perdem la singularitat de cada cas. Fa mal pensar que algú a qui hem estimat i per a qui la vida va esdevenir impossible hagi estat integrat en un

número merament estadístic fins a esvaïr en una corba la seva desesperació. És com si el número ofegués el crit que hi ha darrere de cada vida que diu prou. A qui anava dirigit el seu clam sinó a nosaltres? Però nosaltres no ho podem suportar, és massa enorme la demanda. Desproporcionada. Aleshores fem números, calculem, comptabilitzem, tal com comptem ovelles o mantres abans de dormir per tal d'espantar els dimonis que amenacen el son.

Tanmateix, els números tenen un avantatge respecte les notes de suïcidi. Les notes de suïcidi parlen de la singularitat. Els suïcidents han tingut la gentilesa de deixar als qui restem aquí, encara vius, les seves explicacions. El llibre *Notas de suicidio* de Marc Caellas (2023) en recull i n'organitza unes quantes. Són totes de persones lletrades i il·lustres en el seu camp: Kleist, Zweig, Lafargue, Sylvia Plath, Pizarnik, Ian Curtis, Sid Vicious... gent que, d'una manera o altra, escrivien i per a qui, per tant, la nota de suïcidi fou un escrit més, el darrer d'una llarga cadena. L'escrit, això sí, definitiu.

Les motivacions poden, fins i tot, ordenar-se. La majoria es maten perquè la vida s'ha convertit en un infern. És el cas de Pizarnik, per exemple. O el de Sylvia Plath, que caldria analitzar des d'una perspectiva de gènere, perquè resulta que també l'amant del seu marit, l'insigne escriptor Ted Hughes, es va suïcidar de la mateixa manera i amb la filla d'ell, a

més. Poc temps després ho faria el fill de la Sylvia i en Ted. Orde del Mèrit al patriarcat per a aquest senyor tan ben posicionat en les lletres britàniques. Passa que el suïcidi també s'hereta. Es transmet de pares a fills, tot i que mai no ho fa per causes genètiques. És el dolor de qui no pot sobreviure a qui ha decidit marxar deixant-nos enrere quan creïem que ens estimava. La vida, un infern, dèiem.

També n'hi ha que es maten per por de fer-se grans. Escriptors que, com Gabriel Ferrater, Lafargue o Zweig, «no volen fer olor de vell». Sembla un motiu prou deplorable. D'altres, com Pavese, ho fan per desamor i impotència sexual. O dit d'una altra manera, narcisisme. Els més lúcids foren potser els qui no van poder més amb aquesta realitat, amb la banalitat d'una vida consumida per un jo tirànic que ha conquerit tot allò que concerneix a aquest món i que, finalment, ho considera poc. Sembla que aquesta fou la sort de Kurt Cobain, que sabia des de bon principi que res del que aconseguís aquí no pagaria la pena.

Però potser són les notes de suïcidi les que anivellen, des del moment que les podem ordenar en funció de les motivacions. Les causes, d'una a l'altra, es repeteixen: desamor, pànic davant la decrepitud del cos que ja s'acosta, insatisfacció per les fites aconseguides o massa dolor. Massa dolor, no poder suportar el dolor, és potser l'única causa veritable. Dubto

que les notes de suïcidi diguin la veritat. Diuen només allò que el suïcicat ha pogut veure de si mateix, que, com és habitual, no és gaire. Però per què ens dol tant la vida? Per què quatre mil dos-cents vint-i-set?

El número apunta a un fet que és sempre absent a les notes de suïcidi. Tal com les estadístiques de violacions, de violència de gènere, d'assassinats de dones a mans de les seves parelles sentimentals, el nombre de suïcidis assenyala alguna cosa estructural, parla del món tal com és avui, aquest món que arrabassa als joves les ganes de viure. La dramaturga Sarah Kane ho sabia. Sabia quelcom a propòsit de la potència del nombre que el nom propi omet. Per això, com en aquest petit assaig, posa un número en el títol de la seva millor obra teatral: *Psicosi 4.48* (2000). 4.48 és l'hora en la qual es registren més suïcidis, perquè és l'hora en què la medicació dels diagnosticats de depressió i psicosi deixa de fer efecte. Així doncs, per a molts, massa, 4.48 és l'hora del llop. El número no ens diu res de la particular psicosis de la Sarah, que, a aquesta mateixa hora, va decidir acabar amb la seva vida. El número parla de tothom qui es troba en aquestes circumstàncies i, per aquest mateix motiu, parla a tothom. Aquest és el seu tristíssim avantatge sobre la nota de comiat del singular. 4.48, com 4.227, són números que es dirigeixen com llamps contra nosaltres.

Ens cal, en primera instància, acabar d'una vegada per totes amb el mite del creador. No és que l'escriptor, el filòsof, l'artista, siguin especialment proclius a la malaltia mental i al suïcidi en virtut de la seva genialitat. És ben bé al contrari. L'artista, el filòsof, l'escriptor, són algú a qui, com a tothom, li costa viure. Però, a diferència de la resta, que se suïciden sense deixar obra ni petjada en la tradició dels lletrats, ells sí que han trobat una manera d'estabilitzar-se malgrat el dolor. Escriure, fer música, filmar, esculpir, pintar... són maneres de sobreviure gràcies a la generació i el sosteniment d'un sentit que la vida, per si mateixa, no té. Per això, diu Sarah Kane a *Psicosi 4.48*, «no hi ha pastilla al món que pugui donar sentit a la vida». Només l'obra, la recerca, la passió per construir un artefacte simbòlic, els ha permès de sobreviure més o menys dignament durant un temps. Escriure, per exemple, és fabricar-se una línia de fuga, com diu Deleuze, fins que arriba un punt en què ja no es pot més. L'obra, d'alguna manera, no arriba a sostenir la vida vivible i la història acaba aquí. «El suïcidi és una derrota en la lluita a mort amb la vida», escriu Marc Caellas. Això és així per a tothom, s'escrigui o no. Tot el que fem, tot el que mirem de construir, és una lluita a mort amb la vida.

Hi ha un cas que, en aquest sentit, resulta paradigmàtic. És el de Sibylle Baier, una artista que pocs

conexereu. Faig *spoiler*: no es va suïcidar. De fet, encara viu. Però a Sibylle Baier no la coneix quasi ningú. És una d'aquestes dones que, com la fotògrafa Vivian Maier, la mainadera de Nova York, ha passat la seva vida en l'anonimat. Als anys setanta va treballar com a actriu. Apareix en el film de Wim Wenders, *Alicia a les ciutats* (1973). Propera al cercle de la contracultura alemanya de l'època, una depressió la va deixar prostrada al llit. Zero ganes de viure. A vegades costa enganxar-se a la vida. Un no sap per on, ni per a què. Es perd el desig. «*I lost something in the hills*» és una de les cançons més belles del seu únic àlbum. Recull en una simple melodia tot el que es pot dir sobre la depressió, d'allò que abans es va dir melancolia. Desitjar et sembla el parany de l'ego, una ficció que se sosté sobre no res. Hom assisteix, diguem, a la revelació del contrasentit del desig, a la seva fatuïtat. Aquest estat d'espectador vivint al marge de la vida pot durar anys. Alguns ho resolen amb el suïcidi. Però queda sempre la sospita de si matar-se no serà potser un retorn a la ficció del jo, un desig com qualsevol altre al cap i a la fi, una recaiguda que nega allò que havia estat revelat. Una amiga l'arrencarà de la seva habitació i, per tant, d'aquest *mood* oceànic en el qual dolçament es fraternitza amb el no-res. Parteixen de viatge als Alps. Després Gènova. Sembla que allí compon la seva primera cançó: «*Remember the*